

ARCHA

ZPRAVODAJ O VÝCHOVĚ A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE

7/2019

foto: Zuzana Havlíková

Na výpravě
za **DEMOKRACIÍ**

Na stezce SVOBODY a DEMOKRACIE

Milé čtenářky, milí čtenáři, tématem aktuálního vydání časopisu Archa je „Na výpravě za demokracií“. Vlastně se dá říci, že se toto téma nabízelo skoro samo, neboť si právě ve dnech, kdy úvodník píšu, připomínáme spolu s většinou národa začátek třicetileté cesty na stezce svobody a demokracie.

Ani Česká rada dětí a mládeže nestojí stranou. Zvolený název je však pro mne osobně i trochu varovně zdviženým prstem. Proč? Protože z výletů a výprav se vracíme přeci vždy domů, do klidných oáz klidu, pohodlí a kachličkových koupelen s teplou vodou. Byl bych proto upřímně nerad, abychom demokracii, a také svobodu, která je jejím nezbytným předpokladem, zažili jen nakrátko, jako jakýsi pomyslný výlet, který bude obětován jednoduchému a pohodlnému konzumu. Nejen kvůli nám samotným, ale také – a zejména – kvůli těm, kterým pomáháme dobrovolnou prací v našich spolecích poznávat svět, a rovněž těm, kteří přijdou po nás. Svoboda a demokracie ze své podstaty nejsou, a ani nemohou být cílem výletu. Jsou celoživotní poutí, která rozhodně není jednoduchá. Ba co víc, která je extrémně náročná, nepohodlná, často otravná, nic nedaruje. Vyžaduje oběti, bohužel často i ty nejvyšší, což může potvrdit i pestrá historie zejména některých našich členských spolků! Přesto, nebo možná právě proto, je cestou, kterou má smysl každodenně s nadějí kráčet.

Česká rada dětí a mládeže se zrodila koncem 90. let minulého století jako jeden z projevů demokracie a svobody vůle jejích zakládajících organizací. Pokud bych využil název tématu tohoto čísla Archy, je příkladem povedené výpravy za demokracií. Bez dalších obětí, vzájemné vůle ke spolupráci, nesčetného množství debat a diskusí i bez každodenních bojů o své místo na slunci by ale nebyla dnes tam, kde je. To už není výlet, to už je pořádný kus cesty skutečně žité svobody a demokracie!

Chtěl bych dnes poděkovat vám všem, kteří pomáháte v našich členských organizacích ukazovat mladým generacím hodnoty svobody a demokracie. Za to, že tato slova uvádíte každodenně do života. Že vedete ostatní k odpovědnosti za své vlastní činy i za své okolí, protože to je pravým naplněním podstaty svobody. Že jste si vědomi toho, že svoboda bez vůle k oběti nemá žádnou hodnotu. Že vychováváte hrdé, sebevědomé a aktivní občany, a ne jen konzumenty volného času. Že stále vidíte naději a smysl ve své dobrovolné práci, která nepřináší vždy jen radost, ale která se dlouhodobě vyplatí nám i celé společnosti. Děkuji, že svoboda a demokracie pro vás nejsou jen výletem!

Jan Cieslar

Autor je 1. místopředsdou
České rady dětí a mládeže
foto archiv Junáka

Zpravodaj ČRDM o výchově a využití volného času dětí a mládeže

Registrace
Ministerstvem
kultury: MK ČR 8135
Tematická skupina
13/A8,
ISSN 1212 – 5016
Podávání novinových zásilek
povoleno Českou poštou, s.p.,
odštěpný závod Přeprava,
č.j. 1259 / 99 ze dne 29. 3. 1999

Redakce:
Jiří Majer – vedoucí redaktor
Adresa redakce:
Česká rada dětí a mládeže,
Senovážné náměstí 977/24,
110 00 Praha 1
tel.: 211 222 870
e-mail: archa@crdm.cz
IČO: 68379439
Grafická úprava, sazba a lito
Michala K. Rocmanová, akad. mal.
Tiskne REFOS, Praha

21. ročník
Toto číslo vyšlo v prosinci 2019.

Fotografie z archivu ČRDM
a jejích členských organizací.

Foto na titulní straně Zuzana
Havlíková: Betlémské světlo

Zpravodaj Archa je nekomerční
tiskovinou, která není určena
k prodeji. Tisk zpravodaje finančně
podpořilo Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy.

Podrobné informace ke zpravodaji
Archa: <http://crdm.cz/archa>

Komunistům VADILA i vývěska tomíků

Pár měsíců před listopadovým zhroutilím režimu v roce 1989 byl opatrný závan svobody znát trošičku i v našem maloměstě. Malilinko.

Moc samo sebou třimal stále v rukou městský výbor strany, komunistickou legitimaci měl i předseda městského národního výboru, ředitelka základní osmileté školy či předseda tzv. Městského výboru Národní fronty. Pro mladé a zapomnětlivé: ve vselidové Národní frontě byly povinné všechny spolky – tehdejší Tělovýchovná jednota Slovan, zahrádkáři, Pionýrská organizace SSM, Vlastivědný klub. I tady bdělo oko strany, byť, pravda, tou dobou už trochu slzelo. Roztočtí soudruzi byli v té době v těžkém dilematu. Rád jsem jim k vrásce, kterou vyrývaly přestavba a *glásnost* jdoucí z Gorbačovova Sovětského svazu, přidal ještě další. Čím? Vývěskou. Na náměstí, v místech, kde je dnes chodník před Albertem, měli tomíci svou vývěsku.

Byla to krásná vývěska a byla nad všechny internety! Hlásala, kde se sejdeme na jakou výpravu, co s sebou,

zda budeme potřebovat granáty... na hru, že si děti mají vzít pláštěnky, dokdy si nováčkové mají splnit čekatelskou zkoušku, a také to, že je nutné přinést starý papír. Do sběru. Jedna vejtraska sběru – to byly nejvýš dva stany Start či Bukovec v Kotvě či v Máji. Nebo tři role látky na týpka... Sbírali jsme ostošest a vícečetné rodiny šílely a proklínaly mladého agilního vedoucího, kvůli kterému děti dávaly do pravidelného sběru snad i toaletní papír.

Ale zpět k vývěsce. Od jistého času

jsem na ni dával výstřižky z novin. Sovětských novin. Novin a časopisů, jejichž české mutace se do nástupu Gorbačova bez zájmu povalovaly v trafikách a ve školách. Zhruba od roku 1987 o ně byla doslova rvačka. Kupovali je mladí i starí a nadějně se nechali ovívat větříkem naděje. Naděje z Kremlu! Stříhal jsem s chutí ty články dlouhými nůžkami značky Mikov a připínal je na vývěsku. A pár roztockých soudruhů se mohlo... Štvalo je to! Asi už nejsou mezi námi, ale tehdy neváhali vývěsku tomíků opakovaně vypáčit a noviny vyměnit. Ano, čtete dobře. Jeden den jsem na vývěsku vetkl třeba článek *Demokracie a přestavba* (nebo jakýkoliv jiný, který v sobě měl malilinký zárodek svobody a který vyšel v Sovětském svazu). Do dvou tří dní byl spolehlivě pryč. Místo něj trůnily titulní stránky Rudého práva se šťavnatými titulky *Kdo seje vítr* či *Kdo je Václav Havel*. Režim tyhle hnusárny chrtil vcelku pravidelně, v době šíření petice Několik vět ale vždy přitvrzoval, stejně tak kolem výročí srpnové okupace či v Palachově týdnu. Hráli jsme tehdy s roztockými bolševiky takovou hru. Vývěsku nerozbili úplně, jen vždy vypáčili a zase vsadili zpět.

Tomíky nezakázali.

Na fakultu, kde jsem se tou dobou prokousával ke státním zkouškám z českého jazyka, pedagogiky a marxismu-leninismu, nenapsali. Co by také soudruhovi vytkli? Snad to, že dává na vývěsku sovětské noviny?

*Tomáš Novotný
předseda Asociace TOM*

*Na dobových snímcích
Tomáš Novotný – foto z FB autora,
a atmosféra v centru Prahy
– foto Petr Molka*

Tomíci a 30 let SVOBODY

Do listopadového speciálu časopisu Tomík věnovanému třicátému výročí sametové revoluce jsme vyzpovídali vedoucí z našich oddílů napříč republikou. Ptali jsme se pamětníků i mladších. Do Archy přinášíme malou ochutnávku – odpovědi obou generací.

Václava Hušková

- **Co se ti honilo hlavou? Cos plánovala, jak jsi tuhle dobu prožívala? A pokud se do tvého přemýšlení v těch krásných dnech promítal i oddíl, tomíci, o čem jsi tehdy snila? Neptám se moc romanticky?**
- **A Tvoje dnešní největší radost? Myslím stav věcí veřejných, skautských, tomických... tak trochu při ohlédnutí dozadu.**
- **Největší žalost dneška?**

Milí přátelé, byla jsem vyzvána, abych s vámi zavzpomínala na události staré 30 let.

Proč ne, vždyť mám opakovaně zkušenost, že mnoho mých současníků docela nepochopitelně tvrdě zapomíná. Jak jinak si vysvětlit názor, že se jim za socialismu vedlo lépe, protože každý měl práci a masny byly plné. Já si pamatuju, že uzeniny byly dodávány v úterý a v pátek odpoledne jsem stála na maso frontu až na roh ulice. Jak jsem se cítila před 30 lety? Já vyrůstala v padesátých letech v zemi, která byla na kolenou. Kulisou byla atmosféra radiových přenosů z mon-str procesů, které se netýkaly jen politických osobností, ale i známých mých rodičů. Nenarodila jsem se do té – z pohledu doby – nejsprávnější rodiny. Střípky pravdy bylo možné luštit jen z rušeného zahraničního vysílání. A co se řeklo doma, nesmělo se říct ve škole.

Naděje, kterou jsme váhavě přijali na jaře 1968, se rozplynula ne bezpro-

středně pod pásy tanků Varšavské smlouvy. Skoro dva roky se vlastně tak moc nedělo. Národ se zlomil až v normalizačních prověrkách, kdy se každý, kdo zastával sebemeně důležité místo na pracovišti, musel vyjádřit k bratrské pomoci, které se nám v srpnu dostalo. Z očí do očí před stranickou komisí, která měla tu moc poslat člověka kamkoli. Já byla na mateřské a můj manžel byl toho roku požádán, aby na 1. máje vyvěsil do okna sovětskou vlajčku. Odmítl, a já s ním souhlasila. Nechtěli jsme se vracet až tak moc k přetvářkám předchozích let po tom, co nám Sověti udělali. Zač bychom potom stáli.

Žili jsme tedy jako druhořadí a podezřelí občané a nebyli povyšováni a plat nám nebyl zbytečně zvyšován. Ale byl v tom díl svobody, kterou nám nikdo nemohl vzít. A doufali jsme, že ji po nás naše děti podědí, přestože pravděpodobně nebudou moci studovat a zastávat důležitá místa.

Dva roky před revolucí začali chodit naši synové do chlapeckého turistického oddílu a jeho vedoucí nám nabídl,

že bychom mohli založit „pod jeho křídly“ dívčí oddíl, který bychom navenek prezentovali jako jeho družinu. To byla neuvěřitelná příležitost, a protože můj manžel byl vyškrtnut z kádrových rezerv a jistě by se na to přišlo, zkusila jsem se angažovat já jako dlouholetá maminka na mateřské bez záznamu z těch prověrek.

Úplně hladce to ale neprocházelo, přestože jsem se neukazovala na ulici v zelené košili a mí krojovaní synové poučeně na dotazy našeho místního pomocníka stráže VB nikdy nevěděli, kde byli na výletě a kdo je jejich vedoucí. Státní bezpečnost byla zkoumat i kartotéku našich oddílů v Sokolovně, kde jsme měli klubovnu a protože můj muž byl sice jen jednou, ale přece vyslýchán, měli jsme možnost znát některé tváře, kterých bylo třeba se obávat.

Moc jsme toho raději neplánovali a dilema bylo – když se zdálo, že je to potřebné – něco podepsat (např. 2000 slov nebo Několik vět). Teď už nešlo jen o naše děti.

A pak se stal ten zázrak. Tolikrát zapíraná a umlčovaná pravda se projevila jako síla hýbající naším světem. A zněla po náměstích a shromažďovala zástupy. Neničila, ale spojovala. Od těch dnů jsme už nebyli nepřizpůsobivými podivíny, ale plnoprávními lidmi. A cítíme se odpovědní za tuhle historickou příležitost. Naše děti jsou dodnes hrdé, že tohle s námi mohly prožít a je to na nich znát.

Jak se to projevilo na činnosti oddílu? Až úsměvně. Táborová hra v červenci 1989 byla motivována příběhem indiánského náčelníka, který se snažil vyvést svůj kmen z rezervace. Následující tábor byl ve znamení Karla IV. a jeho motivací byl citát: „*Království spatřili jsme tak zpuštělé, že jsme nenalezli ani jediného hradu svobodného, který by nebyl zastaven se všemi královskými statky...A měli jsme mnoho rytířů, kteří byli hotovi nám sloužit a království prospívalo den ode dne, obec dobrých nás milovala, zlí pak se nás báli a vystříhali se zlého ...*“

Je-li tohle politikum, pak je nezbytné.

Po revoluci přišlo na řadu obnovení činnosti skautů. Protože se vedoucí mých synů považoval za skauta, byli jsme přizváni ještě s několika kamarády z různých hradeckých oddílů k pořádání prvního místního školení rádců a skutečně jsme tam

přednášeli. Postupem času jsem ale zjistila, že kdybychom se stali členy, byli bychom alespoň v našem městě nuceni vyměnit krojové košile, opustit naše stávající zákony a na naši činnost by bylo hleděno s podezřeními. Když se posléze naskytla nabídka vstoupit do vznikající Asociace TOM, jela jsem na sněm a pochopila, že tady jsem mezi lidmi, kteří s dětmi skutečně léta pracují, mají se mnou stejné problémy a pro naši činnost budou mít pochopení. A jsou ochotni nám velkoryse pomáhat. Tím zdaleka nemyslím pouze finanční podporu, které se nám dostává.

Velmi těžko bych nesla ztrátu svobody, které jsem se dočkala, aniž bych na to spoléhala.

Je to sladký a návykový dar. Ale svět se mění a já pozoruji, že v naší zemi je svoboda ohrožená. Plíživě a jistě. Jak se nám mohlo podařit dojít od Masaryka a Havla až sem, od „Pravda a láska zvítězí“ až k prohlášení „Ani jednoho sirotka“? A jak se srovnáme s tím, že na Hradě stále vlaje vlajka s heslem Pravda vítězí a naši politici nám dokážou lhát před televizními kamerami a nic se nestane? Necháváme se koupit podbízivými finančními výhodami, za které budeme platit v budoucnosti a které jsou přece vzápětí nulovány zvyšováním cen. Navíc je tu klimatická situace. Rok za rokem už chodíme na výpravy po vyprahlé zemi, ze které mizí potoky a vysychají i přehrady. A naše vláda nám přidá na jízdenky, abychom ji příště volili zase. Když poslouchám, jak ministr životního prostředí opakovaně jedná s uhelnými magnáty o budoucnosti těžby hnědého uhlí po roce 2030 – vážně se cítím přesně tak, jako Greta Thunberg v New Yorku a její projev mi vůbec nepřipadá nepřiměřený!

Mám svoje léta, a to je výhoda. Vím, protože mám tu zkušenost, že naděje na radikální změnu k lepšímu se vyplňují. Ale musí se najít dost lidí, aby o ni aktivně usilovali. Dnes máme několikánásobnou motivaci se do toho pustit.

*Václava Unčida Hušková,
bývalá zdravotní sestra, úřednice
a dlouholetá vedoucí
TOM Pěšinky a Ostříž,
Hradec Králové
foto z archivu V. Huškové*

Michal Merhaut

- **Dovedeš si představit sebe sama v případě, že by se to v roce 1989 nepodařilo? Co bys dělal? Jak bys žil a jaký by byl dnes tvůj oddíl?**
- **Z čeho se dnes nejvíce raduješ, míněno stav věcí veřejných, ale také třeba tomických? A co tě mrzí?**

Představit si to nedovedu! Nejen proto, že mi v roce '89 byly necelé tři roky, ale i proto, že nechci žít nikdy v režimu, který mi bude říkat, jaký mám být. Režim, kde má být každý průměrný? Jak by asi vypadal? Kdybych tu v té době žil, přiznávám, že bych se snažil prchnout. Hledal bych svobodu! Jsem tak trochu bohém a nevešel bych se nikdy do škatulky typického socialistického člověka.

Zajímavé je, v dětství mi prarodiče říkali, že socialismus nebyl tak špatný a že se vlastně měli dobře. Tehdy jsem tomu snad i věřil. Veliký zlom nastal v době, kdy jsem se měl postavit na vlastní nohy a po škole nastoupit do zaměstnání. Začal jsem pracovat jako mluvčí na městském úřadě. Hrůza! Byli tam roboti, které až tak moc nezajímá, na čem vlastně pracují, a kdyby měli udělat něco navíc z vlastní iniciativy, asi by museli vystoupit ze svého komfortu.

Zjistil jsem, že to není nic pro mě, že nechci dělat to, co mi nedává smysl, ani to, co mi někdo nadiktuje. Začal jsem dělat sám na sebe, do toho přišlo angažmá v divadle Semafor a já objevil nepoznané. Svobodu podnikání, která tu za minulého režimu nebyla.

Pokud by tu byla totalita, asi bych dobrým pionýrem nebyl! Nevím, jestli

bych dovedl vést prorežimní oddíl, protože mi nesejí ta červená barva... Emigroval bych a zamířil nejspíš do španělské Valencie, kde bych udělal nábor...

Založil bych ŠOM – španělský oddíl mládeže!

Na dnešní době se mi líbí ledacos.

Moc mě baví pracovat s dětmi, dospívajícími.

Dospělí mne oslovují o něco méně a nesnášenliví pseudovlastenci vůbec.

Dnešní dospívající jsou všestranní, rozumí technologiím, a přijde mi, že mají větší chuť všechno poznávat a obdivovat víc, než my před 10 lety. Pravda je, že pro nás vedoucí je to velká výzva – musíme se víc snažit zaujmout je atraktivnějším programem. Snadno spadnou do režimu „nuda“. V roce 1989 se nejspíš nepodařilo u řady lidí probudit takovou tu vnitřní odpovědnost, aktivitu, nesvádět vše na stát a aparát! Nechci hájit žádné orgány, ale neměl by člověk nejprve začít u sebe? Jak být lepší, zjišťovat, objevovat, vzdělávat se? Přijde mi, že svalování viny na nějaký vyšší celek je často chyba „svalovače“.

Největší hrozbou současnosti jsou balamutitelé, kteří musí získat jistou množinu balamutěnců. Ti jim uvěří a často je i volí do různých funkcí. Tomio Okamura ve svém videu na YouTube tvrdil, že největší bezpečnostní hrozbou pro ČR jsou Romové... hrůza! Já tvrdím, že největší hrozbou je právě on, protože je prototypem balamutitele. Ale věřím, že mladí lidé se nenechají tak snadno ovlivnit. Cesťují, vidí, jaké je to za hranicemi, čeho mohou dosáhnout apod.

Kdyby se revoluce tehdy nepovedla, nebyli by svobodní tomíci v naší asociaci.

Oddíly podnikají úžasné věci a já jsem moc rád, že jsem v jednom takovém oddílu vyrostl pod vedením Daniela Custeru Sklenáře.

*Michal Chroští Merhaut,
vedoucí berounských Trilobitů,
herec, zpěvák, kameraman
foto archiv M. Merhauta
a Dušana Dostála*

*zpracovala Zuzana Antořová
Asociace TOM*

30 let SVOBODNÉHO skautingu

Čeští skauti letos slaví významné jubileum. 2. prosince 1989 byl totiž v Městské knihovně v Praze obnoven svobodný skauting. Šlo o třetí – a snad i poslední – obnovu skautingu po jednom nacistickém a dvou komunistických zákazech.

Když začal, jen pár dnů po 17. listopadu 1989, skauting vstávat z popela po 40 letech komunistického útlačku, asi málokdo přemýšlel nad tím, jak se nám bude dařit za 30 let. Tolik let nepřerušného skautování nám totiž nikdy předtím nebylo dopřáno.

Počet členů a členek Junáka – českého skauta již třináct let nepřetržitě roste, podle posledního sčítání je u nás nyní 64 383 skautů a skautek ve 2 172 oddílech.

Za posledních 10 let se počet skautek a skautů u nás zvýšil o téměř 50 procent – přibýlo 20 tisíc členů.

Krátká historie skautingu u nás

- 15. července 1911: První setkání Antonína Benjamina Svojsíka se skautingem v Anglii
- červenec 1912: První skautský tábor v Orlovských lesích
- 28. října 1940 : zákaz skautingu K. H. Frankem
- 5. května 1945: vypuknutí Pražského povstání a obnova skautingu
- 1. ledna 1951: vydáno komunistické rozhodnutí o definitivní ukončení skautské činnosti (likvidace skautských oddílů ale probíhala již od roku 1948)
- 29. března 1968: oficiální druhá obnova skautingu během Pražského jara
- 1. září 1970: druhé komunistické rozhodnutí o ukončení skautské činnosti
- 2. prosince 1989: třetí obnova skautingu během Sametové revoluce

Výstava v Senátu

Senát PČR připomněl třicet let svobodného skautingu v Česku výstavou

„Výstavu jsme postavili především na tom, co se skautingu za uplynulých třicet let podařilo, připomínáme ale samozřejmě i události roku 1989, kdy jsme si po letech mohli beze strachu obléci skautské košile. Pozornost návštěvníků chceme upřít na základní skautské principy a prvky programu nebo na skautské dobrovolníky a dobrovolnice, díky nimž mohou kluci a holky zažívat skautská dobrodružství. Představujeme ale také výzvy, které před sebou skautské hnutí má...“ shrnul autor výstavy Roman Šantora.

„Vážíme si všech, kteří nám to umožnili, i těch, kteří dnes skauting podporují. Jsme velmi rádi, že jedním z nich je senátor Petr Holeček, díky jehož záštitě můžeme představit skauting návštěvníkům Senátu,“ řekl starosta Junáka – českého skauta Josef Výprachtický.

Výstava 30 let svobodného skautingu se konala od 17. října do 1. prosince 2019 ve výstavní síni Senátu na Valdštejnském náměstí 4.

foto Barbora Trojak

17. listopad a skauti

17. listopad 1989 znamenal pro skauty a skautky v Československu jediné: okamžitě znovu do práce!

Také proto je pro ně i dnes připomínka Sametové revoluce důležitou událostí a opravdovým svátkem svobody.

U pamětní desky na Národní třídě v Praze se zpívala skautská hymna a o kousek dál v malém stanovém městečku z 10 tradičních podsadových stanů byl přichystán bohatý program, který příchozím přibližoval historii i současnost skautingu u nás.

Oslavy 17. listopadu za účasti skautů proběhly i v mnoha dalších městech.

2. prosinec 1989–2019

Hlavním bodem oslav výročí byla premiéra nového dokumentárního filmu *Hledání lilie*, který připravil Skautský institut ve spolupráci s organizací Post Bellum. Kromě Městské knihovny film promítal v též den také v pražském kině Světozor a v dalších osmdesáti obcích v Česku a na Slovensku, kde promítání zorganizovaly místní skautské oddíly nebo Skautské instituty.

„Nový film navazuje na náš předchozí dokument *Skauti bez lilie* a zabývá se českým skautingem po listopadu 1989, tedy hledáním skautské cesty ve svobodné době. Po pádu komunismu se skauti a skautky museli vyrovnávat s minulostí a současně přijímat a nějak zpracovávat proměnu světa a myšlení. Překvapilo nás, nakolik v tomhle směru skauti obstáli – zjevně víc, než česká společnost jako celek,” říká o novém snímku scénárista Adam Drda.

Více o oslavách 30 let svobodného skautingu najdete na www.skaut.cz

Nahoře foto z Národní třídy Marie Konečná a David Růžička; uprostřed foto z rozdávání trikolory v Brně Michal Drozd, foto ze streetartového happeningu – malování nápisu *Svoboda je k nezaplacení* – skauti Ostrava. Dole Městská knihovna 2. 12. 2019, foto Marie Konečná a Michala K. Rocmanová

Demokratické VÝPRAVY

Že bychom hned v titulku popletli téma vydání? Kdepak, spíš už naznačujeme jeden praktický příklad, jak to může vypadat „na výpravě za demokracií“. I když se tu nabízí mnoho vzletných vět celospolečenského významu, skutečnost je taková, že výprava za demokracií, aby měla význam, se musí odehrát v srdcích a myslích každého jednoho z nás. A to, jak daleko na ní dojdeme, záleží mimo jiné i na tom, jak brzy vyrazíme. Proto se v Pionýru už i ty nejmenší děti přiměřenou formou podílejí na rozhodování o programu svých oddílů, od náplně jednotlivých schůzek až po aktivity, kterým se věnují dlouhodobě. A věřte tomu nebo ne, bylo to tak v pionýrských oddílech i v době, kdy se před slovo demokracie obvykle připojoval přívlastek lidová.

Ale zpět do současnosti

Zmínili jsme přiměřenou formu, a ta je skutečně naprosto klíčová, pokud chceme děti popostrčit k čemukoli, vnitřní cestu k demokracii nevyjímaje. Proto budeme jinak zjišťovat zájmy šestiletých dětí, které se příliš neznají, a úplně jinak budeme pracovat s partou pubertáků, které už spojuje nespočet společných dobrodružství. Někdy využijeme hry, kde dostane každý individuální možnost se vyjádřit, nebo pošleme mezi děti papír, kam každé zapíše své přání, a jindy si s nimi o tom prostě promluvíme. Že to může fungovat a dokonce vést k rozšíření činnosti o nové nápady, dokládá svými slovy například Elis, vedoucí 32. pionýrského tábornického oddílu Severka: „Letos na jaře jsme se třeba zeptali našich oddílových dětí, jakou by rády měly výpravu. Jejich odpověď nás překvapila. Přály si znova opakovat výpravu zaměřenou na vaření, která se u nás uskutečnila před čtyřmi lety. Samy dokonce přišly s nápady a zlepšením na aktivity, druh vaření a samotné pokrmy. Například vaření venku na ohni, nebo že si samy vymyslí své recepty...“

Každý hlas je slyšet

Demokracie je velké slovo, ale stojí na docela obyčejných základech, jako je mezilidský respekt, otevřenost, zodpovědnost za vlastní rozhodnutí, schopnost vnímat nejen sám sebe, ale i společenství. To všechno jsou věci, které si děti z pionýrských oddílů odnášejí bez ohledu na to, jestli jde o oddíl přírodovědný, modelářský anebo všestranný. A neděje se to jen tak mimochodem. Vytváření prostředí otevřenosti, spolupráce a vzájemného respektu mezi generacemi máme zakotveno i v základních dokumentech, stejně jako podíl dětí na rozhodování a výchovu k zodpovědnosti a aktivnímu občanství. Naším cílem vždy bylo, aby v pionýrských oddílech každý dostal prostor pro vyjádření a uplatnění vlastních nápadů. Takto vést oddíl může být samozřejmě náročnější, než dětem všechno nalinkovat a oznámit... I proto se snažíme našim vedoucím pomáhat například během vzdělávání nebo třeba nedávno vydanou publikací „Zpětná vazba a jak s ní v oddílech pracujeme“.

Děti vyrostou...

a zároveň se rozšiřují i jejich možnosti, ovšem ruku v ruce s rostoucí odpovědností. Tak třeba patnáctiletý instruktor je automaticky členem rady pionýrské skupiny úplně stejně jako skupinový vedoucí. A jejich hlas má úplně stejnou váhu. Že to pro takového teenagera není žádná samozřejmost, nám potvrdil třeba i začínající vedoucí Matěj z pražské PS Sosna: „Když jsem se blížil k věku instruktora, těšil jsem se, že budu s „těmi dospělými“ řešit chod skupiny, ale taky jsem se trochu bál, že mne nebudou

brát vážně. Už první schůze rady mě ale přesvědčila, že moje zvednutá ruka se při hlasování počítá stejně jako všech ostatních. A to bylo super.“

Nemá smysl tu vyjmenovávat všechny funkce, ke kterým může dorůst vlastně kterýkoliv člen. Podstata je totiž pořád

stejná, ať se bavíme o cíli příští výpravy nebo o směřování celého Pionýra na příští roky. Kdo je ochotný přijmout svůj díl odpovědnosti, ten do toho „může kecat“.

*Jakub Kořínek, Pionýr
foto Pionýr*

CO pro vás ZNAMENÁ...

V době připomínání třiceti let od Sametové revoluce se snad každý z nás alespoň na chvíličku zamyslí nad tím, co pro něj znamená svoboda. A právě tuto otázku jsme položili členům Ústřední odborné rady mládeže (ÚORM) Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS). Většina z nich byla v té době teenagery nebo velmi mladými dospělými.

Jaroslav Vlášek,
odborný konzultant ÚORM, Jihočeský kraj

Svoboda? Svoboda je především odpovědnost. Odpovědnost za to, že všechno, co svobodně můžu udělat, je v souladu s něčím, co tvoří rámec života. Ať už jsou to zákony státu, zvyky v rodině – prostě to, co je slušné a poctivé. Svoboda je slušnost. Svoboda je tolerance. Ale svoboda není bezbřehá možnost dělat jenom to, co se mi zrovna zamane. Svoboda má hranice. Hranice vymezené mnoha definicemi – tím, kde se zrovna nacházím, tím, co zrovna chci udělat – svoboda je jako krásná, ale velmi křehká sklenka. Když ji opatrně neseš v ruce a používáš s rozmyslem, můžeš

se dlouho těšit z její krásy a dlouho můžeš užívat jejích služeb. Když s ní budeš mlátit o stůl nebo ten stůl převracet – nevydrží. To je svoboda. Pít z ní může každý, ale ne každý s ní umí dobře zacházet.

Monika Němečková,
náměstkyně starosty SH ČMS pro úsek mládeže

Jak já vnímám demokracii? Jako postoje a názory lidí ke světu, k tomu, jak žijeme, k ostatním. Demokracie je pro mě BÝT PŘI TOM! Nebýt lhovostejný, zajímat se o názory malých i velkých, vnímat odpovědnost, jak to kolem nás funguje, zapojovat se do rozhodovacích procesů, svobodně vyslovovat svůj názor, sdílet zkušenosti.

Demokracie nám dává možnost žít ve svobodě, cestovat, studovat, podnikat, tvořit, volit, věřit, pomáhat. Demokracie je sluncem života.

Dana Vilímková,
členka ÚORM, Středočeský kraj

Pro mě je svoboda velice důležitá. Potřebuji svobodu jak v osobním životě, tak i v tom pracovním. Jsem ráda, když mohu jednat a rozhodovat podle své vůle. Samozřejmě počítám s tím, že za své jednání a rozhodování musím nést odpovědnost. Určitě záleží na vlastnostech člověka – jak se chová, jak rozhoduje. Bohužel, mnoho lidí svobodu chápe velmi uvolněně a to může vést i k nedobрым koncům. Bude se zdát, že jsem silně sebevědomá, ale já se řadím mezi osoby zodpovědné, spolehlivé, které svobodu nezneužívají. Je to krásné, ale všeho s mírou.

Petr Máslo,
člen ÚORM, Liberecký kraj

Vyrostl jsem v komunismu, bohužel. Změna se pro mě udála především v šíři informací a jejich různosti. A tedy v možnosti vytvořit si svůj vlastní názor na jakoukoli událost nebo kauzu. Pro mě je zásadní svoboda slov i činů. Opravdu mohu dělat to, co mě baví, a nikdo mě nenutí být zapojen ve „složkách Národní fronty“. Mám možnost vystoupit ve městě nebo třeba na okresním sdružení hasičů, a přednést kritiku. Pokud přesvědčím své okolí o vlastním názoru, jsem schopen ho prosadit a nemusím se prokousávat žádným aparátem. Žije se nám opravdu velmi dobře a myslím, že se to málo opakuje či říká nahlas. Za mou rodinu, za sbor dobrovolných hasičů a myslím i za celé město mohu říci, že se nám daří uskutečňovat plány a sny, které jsme si vysnili.

*Jaroslava Čečrdlová
Sdružení hasičů Čech,
Moravy a Slezska
foto SH ČMS*

SAMETKY vyprávějí příběhy

Představte si to: jsme nedaleko Českých Budějovic – v Nové Včelnici, je 17. listopad roku 1989. Fotografka Bohuslava Maříková se po koncertu Pavla Bobka vrací domů... Už ve dveřích ji vítá rozrušený manžel, který ze Svobodné Evropy pochytil první informace o masakru studentů v Praze. Následují telefonáty s kolegy z divadla a plány, co bude dál...

Když začala komunistická ideologie na konci 80. let ztrácet dech, pracovala Bohuslava Maříková v Jihočeském divadle. „V pondělí měly být v Malém divadle oslavy čtyřiceti let, ale soubor oznámil krajskému národnímu výboru, že vyhláší stávkou na podporu studentů. Odpoledne se přidalo i Jihočeské divadlo,“ vypráví. Druhý den mělo hrát divadlo detektivku, ale překvapeným divákům místo toho přečetl Jiří Šesták s Josefem Průdkem prohlášení k 17. listopadu. „Část diváků nic netušila. Ale já pořád říkám, že informace už se v té době sehnat daly,“ míní Bohuslava Maříková.

Pak nabraly události spád. Jen s pomocí pevných telefonů, faxů a xeroxů se šířily informace, svolávaly demonstrace, herci pořádali výjezdy do okolí. „V prvních dnech bylo na náměstí jen pár stovek lidí, jiní postávali raději v podloubí,“ líčí Maříková, která tehdy nesundala fotoaparát z krku. Pořizovala kolem 50 snímků denně. „Filmy byly drahé, člověk si musel pořádně promyslet, co fotit. Navíc to bylo v náročných večerních podmínkách,“ popisuje. Mezitím se objevovaly zvěsti, že jsou v záloze schovaní milicionáři, připraveni okamžitě zasáhnout proti demonstrantům. Mezi lidmi chodili udavači, Maříková měla stále odposlouchávaný telefon. Zlomilo se to až kolem 25. listopadu, kdy vypukla euforie. Ke stávkujícím se přidávaly všechny velké podniky. Vrcholem byla generální stávka, kdy dorazilo na českobudějovické hlavní náměstí, tehdy Žižkovo, neuvěřitelných 50 tisíc lidí.

„Ale ještě víc ucpané bylo při prvním příjezdu prezidenta Václava Havla v květnu 1990. To byly plné i okolní ulice. Lidé na něj čekali, ta nálada byla neuvěřitelná, do smrti už nic takového asi nezažiju,“ říká.

V tento den také pořídila slavný snímek Václava Havla procházejícího podloubím u Zvonu, kdy před ním stojí mladík se sepatýma rukama. „Podařilo se mi cvaknout fotoaparát ve chvíli, kdy spínal ruce. Potom upadl na Havla, který ho chytil do náručí. Pak se rozšířila fáma, že chtěl prezidenta někdo zabít. Já vyvolala film a zjistila, že mladík naopak prosil. Dnes už vím, že za svou matku ve vězení. Nabídla jsem snímek do novin ke zveřejnění, ale sdělili mi, že policie nedoporučuje ho otisknout. Fotografii jsem tedy poslala prezidentu Havlovi, který mi za ni poděkoval,“ vypráví.

Úryvek s názvem „Byla jsem naivně nadšená“ mapuje vzpomínky fotografky Bohuslavy Maříkové, která byla jednou z tváří listopadové revoluce v Českých Budějovicích. Večer fotografovala demonstrace na náměstí, besedy v sálech, v noci vyvolávala snímky a popisovala je. Díky tomu má jeden z největších archivů z té doby. Patří k lidem, kteří si dnes mohou říct: Byla jsem u toho. „Schovávala jsem si všechny materiály, letáky, zápisy ze schůzek. Byla jsem prostě naivně nadšená,“ popisuje dnes čtyřiašedesátiletá českobudějovická fotografka listopadové doby.

(Zdroj příběhu: iDNES – Petr Kubát)

Tento příběh je jedním z celé série autentických svědectví z období Sametové revoluce – a všechny dohromady jsou součástí dobrodružné hry spojené s geocachingem: SAMETKY.

Smyslem hry bylo spojit dobrodružství, vzdělávání a pobyt v přírodě a zprostředkovat zejména dětem a mladým lidem zábavnou formou příběhy boje za svobodu a demokracii u příležitosti 30. výročí pádu komunistického režimu. Příběhy aktérů Sametové revoluce, disidentů nebo signatářů Charty 77, části přepisů záznamů profesionálních rozhovorů s pamětníky, redakční zpracování příběhů pamětníků či vyprávění rodičů a prarodičů žáků základních a středních škol nebo třeba přepis projevů...

Hru letos již potřetí organizovala Česká rada dětí a mládeže (ČRDM)

„Příběhy známé i neznámé, obyčejné i neobyčejné, nacházeli soutěžící ve schránkách – tzv. keškách. Věříme, že vyprávění příběhů tuto hravou formou pomůže mladým lidem přiblížit atmosféru té – pro ně již odtažitě, vzdálené – doby. Pomůže jim představit si, jaké to bylo, anebo třeba vzbudí zájem o to, jak prožívali toto období jejich nejbližší,“ říká ředitel Kanceláře ČRDM Ondřej Šejtka.

Princip hry spočíval v objevování poschovávaných krabiček s pamětníky příběhy. Schránky s texty příběhů bylo možné vypátrat podle příslušného popisu nebo za pomoci GPS navigace. Hledané plastové krabičky obsahovaly bloček s příběhem. Do bločku bylo možné zaznamenat svoji návštěvu, aby i ostatní účastníci věděli, zda sametku před nimi již někdo našel. V každé sametce byla soutěžní otázka, která se vázala k uvedenému příběhu. Správnou odpověď zadávali hráči na stránkách www.sametky.cz, a tím získávali bod do soutěže. Soutěžit se dalo v kategoriích „Jednotlivci“ a „Skupina“. Stovky schránek s příběhy byly rozmístěny po všech krajích České republiky. „Chtěli jsme, aby sametky byly na místech, která s jejich příběhy souvisí, a tak je soutěžící mohli najít přímo v rodišti významných osobností Sametové revoluce nebo třeba na kopci s výhledem na místo, o kterém příběh ve schránce vyprávěl,“ upřesňuje Ondřej Šejtka.

Hra začala 1. září a skončila symbolicky 17. listopadu 2019.

Kde se vzaly SAMETKY

„Lidé se nás ptali, proč jsme pojmenovali schránky s příběhy po tom broukovi. Název však vznikl ze spojení slov SAMETové vzpomínKY nebo SAMETové kešKY, což skvěle vystihuje nosný námet celé hry,“ říká Ondřej Šejtka. A kdo s nápadem vytvořit hru inspirovanou geocachingem a naší nedávnou minulostí přišel?

Katolický kněz, bohemista, lingvista a pedagog Petr Piňha.

„Spolupracovali jsme s ním mimo jiné na projektu Stromy Anežky České. Tehdy dětské organizace po celé ČR vysázely přes sto lip na počest 800. výročí narození světice. Pan profesor se pak v jednom z našich dalších inspirativních

setkání vyslovil, že by rád našel způsob, jak dětem představit a ukázat místa, kde se děly podstatné i zdánlivě méně podstatné události Sametové revoluce. A odtud už byl kousek ke geocachingu a hledání ukrytých schránek. Vše se podařilo, a jedna ze schránek ukrývala také příběh profesora Piňhy a jeho dobrodružství s odbojnými studenty na VŠ,“ vzpomíná Ondřej Šejtka.

Jak třetí ročník zaujal?

Zeptali jsme se nejlepších soutěžících s přezdívkami Pusa a Tulačka2

Sametky letos proběhly již potřetí.

Kolikrát jste se zúčastnila? V čem je jejich kouzlo pro vás?

Pusa: Zúčastnila jsem se v roce 2015 a teď. Jedná se o super hru! Její kouzlo je pro mě v tom, že se podívám na místa, která bych normálně nenavštívila, a zároveň jsou spojena s naší ne tak dávnou historií.

Tulačka2: O Sametkách jsem se dozvěděla náhodně, a protože jsem soutěživý typ, tak jsem se prostě přihlásila. Před třiceti lety jsem byla již dospělá, chodila do zaměstnání, a přitom studovala. Události se mne tehdy dotkly jen nepřímo, ale i tak jsem poznala, jak se někteří jedinci dokáží změnit během několika okamžiků. Vytěžit pro sebe co nejvíce. To platilo v minulosti, platí v současnosti a bude i v budoucnosti...

Podle čeho jste si vybíraly Sametky – které a kam půjdete hledat?

Pusa: Vybírala jsem si většinou místa, která neznám, a přišlo mi zajímavé poznat je.

Tulačka2: Sametky jsem nevybírala podle příběhů, ale podle umístění. Začínala jsem s těmi, které jsem měla nejdostupnější, nejbližší mému bydlišti či snadno dostupné veřejnou dopravou. Např. do Prahy jsem vyrážela na celý den, využívala celodenní jízdenku – naplánovala si optimální trasu od sametky k sametce včetně spojení. Ale

k jejich hledání jsem také používala auto a nějaký ten kilometr najela... Ono by to v řadě případů ani jinak nešlo – např. Pavlíkov–Slaný–Zákolany, popř. Nová Víska u Pruněřova–Klášte-rec nad Ohří–Vykmánov–Ostrov–Karlový Vary. Chtěla jsem jich najít ještě víc, ale počasí mi nepřálo...

Jaký byl váš „pátrací systém“?

Pusa: Hledala jsem klasicky podle GPS souřadnic.

Tulačka2: Nehledala jsem podle souřadnic, ale podle obrázků a připojené mapky. Byla to taková výzva. A mohu upřímně říci, že jsem daná místa, až na jedno, opravdu našla. A které se mi nepodařilo podle obrázku najít? Bylo to v Klášterci nad Ohří v Lázních Evženie. Snímek byl neurčitý, trochu rozmazaný, nápověda „vzadu v parku v zetlelém pařezu“ neurčitá. Prolezla jsem tam kdekoli, ale sametka nikde...

Co jste při pátrání objevila?

Pusa: Krásné pohledy na naši zem z nějakých zajímavých vrcholů, staveb, hradů.

Tulačka2: Sametky mne přivedly i na místa, kde jsem doposud nebyla. Třeba Ostrov u Karlových Varů – tam se určitě ještě někdy podívám, je to tam moc hezké. Ale také mě zavedla na místa, kam bych se nikdy dostat nechtěla, a to jsou věznice. Ta pražská Na Pankráci na mne ještě tak depresivně nepůsobila, ale Ostrov ve Vykmánově, to ano. To bylo hodně depresivní místo, a pobyt tam asi také nebyl jedno-duchý.

Nějaké poselství, které jste si vzala z některého příběhu?

Pusa: Všeobecně jsem si uvědomila, že bychom neměli zapomínat na historii a neměli bychom znovu opakovat chyby, které se už v minulosti staly. A měli bychom si vážit toho, co nám převrat přinesl.

Tulačka2: Sametky mne zavedly na místa, spjatá s osudy jednotlivců, kteří se podíleli na utváření dějin. Zajímavá byla i jejich ohlédnutí. Je to historie naší země a s příběhy, které byly součástí Sametek, by měla být veřejnost seznámena.

Soňa Polak, ČRDM
foto Bohuslava Maříková
a Petr Vitoň

Vzdělávání na SUMMITU

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

Je to už 25 let, co se poprvé sešla parta vysokoškoláků, aby vymyslela, jak co nejlépe naučit studenty argumentovat. Tak vznikl Pražský studentský summit – dnes největší projekt svého druhu ve střední Evropě, který ročně pomáhá více než 300 středoškolákům a vysokoškolákům pochopit fungování mezinárodních organizací, a snaží se studentům vysvětlit problémy, které překračují státní hranice.

Je sobota 26. října 2019, 8 hodin ráno, a asi 60 vysokoškoláků se schází na půdě VŠE v Praze. Chtějí totiž několika stovkám účastníků, kteří sem asi za hodinu dorazí, představit svůj pečlivě připravovaný program, který jim má pomoci zorientovat se v problémech dnešního světa. Takový program zahrnuje přednášky a semináře od organizátorů (vysokoškoláků), ale také vystoupení hostů (odborníků) a aktivity a debaty samotných účastníků (studentů).

Proč vůbec něco takového Summit dělá? Když tento projekt vznikal, měli

jeho organizátoři zřejmě stejný pocit, jako máme my dnes – že v současných školních osnovách jsou opomíjena témata moderních dějin a dostatečně se neprobírají významné otázky mezinárodních vztahů. Spolu s tím jde i zanedbávání vzdělávání v oblasti „soft skills“. Z tzv. měkkých dovedností, mezi které patří například rétorika, orientace v informacích nebo schopnost argumentace, si vyzkouší studenti na středních školách jen minimum.

Jak takové vzdělávání na Summitu vypadá? Náš workshop je běžně rozdělen na dvě části, přičemž na tu první, dopolední, si studenti před každým setkáním vybírají program, který se jim nejvíce líbí. Většinou jde o přednášky expertů na různá témata, od vyprávění diplomatů o jejich práci, přes vysvětlování problematiky virtuálních měn, až k debatě o mediální gramotnosti a *fact-checkingu*. Odpoledne se studenti setkají v tzv. orgánech, tedy skupinách, které si vyberou hned na začátku projektu a jichž se pak účastní celý ročník. Orgány na Summitu vybíráme na základě reálných orgánů OSN, například jde o Radu bezpečnosti nebo různé výbory Valného shromáždění. V těchto orgánech se pak celý ročník studenti učí, v čem spočívají předem vybraná témata. Témata se liší podle zaměření orgánu – může tak jít o bezpečnostní otázky, ale také environmentální problémy

nebo ekonomické záležitosti. Na závěr celého ročníku si studenti vyzkouší o zmíněných problémech simulovat diplomatické jednání a přijít s návrhy na řešení. Zajímavé může být i to, že studenti na Summitu neprezentují své názory, ale názory státu, který si na začátku projektu vybrali a který tam zastupují.

V čem je tedy náš projekt tak jedinečný a přínosný? Primárně se snažíme, aby mladí lidé (my jako organizátoři, vysokoškoláci) předávali znalosti jiným mladým lidem (naším účastníkům, studentům). Věříme totiž, že minimální věkový rozdíl mezi organizátory a účastníky přispívá k lepšímu porozumění a obě skupiny se toho mohou od sebe vzájemně mnoho naučit.

A co se týče už výše zmiňovaných *soft skills*, studenti by je měli na Summitu neustále používat, aby pak mohli díky nim např. odhalit nepravdivé zprávy (*fake news*) nebo se naučit kriticky hodnotit programy politických stran. Právě proto 30 let po Sametové revoluci vnímáme náš projekt jako jeden z mnoha důležitých komponentů české demokracie, kterou pomáháme utvářet vzděláváním další generace.

Václav Malina,
člen přípravného týmu

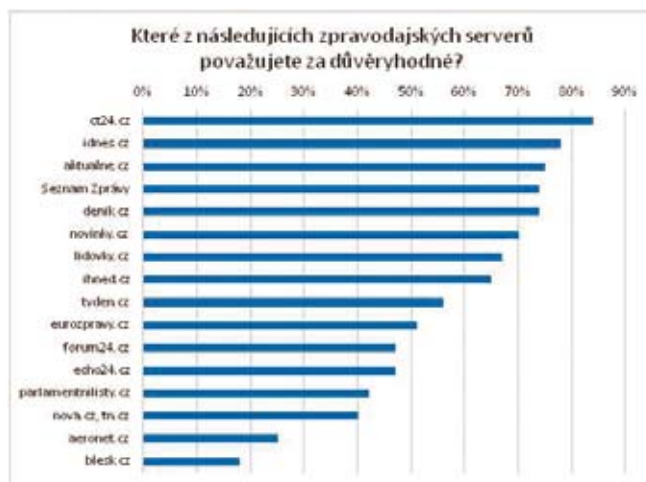
Mladí a MÉDIA

Mladí si zvykají informace ověřovat, stále jim ale o důvěryhodnost u zpravodajství nejde

Problematika mediální gramotnosti je v posledních letech častým tématem nejen veřejného prostoru i samotných médií. Agentura STEM/MARK realizovala se ve spolupráci Českou televizí šetření, věnující se úrovni mediální gramotnosti napříč českou populací. Dle zjištění je patrné, že nejohroženější skupinou jsou v rámci mediální gramotnosti senioři, lidé s nižším vzděláním, a častěji ženy oproti mužům. Největší si Češi vedou v interpretaci mediálního obsahu a v povědomí o vlastnictví a kontrole médií. Lepší mediální gramotnost vykazují konzumenti veřejnoprávních médií a ti, kteří sbírají informace z více typů médií. Česká rada dětí a mládeže se v rámci reprezentativního šetření o životním stylu mladých lidí od 16 do 30 let zaměřila na mediální konzumaci mezi mladou generací. Šetření bylo realizováno v rámci studie KANTAR Lifestyle 2018 (N=1178). Pozornost byla věnována tomu, z jakých zdrojů mediální obsah sbírají a jak se v něm orientují. Specifika byla sledována především mezi věkovými skupinami 16 – 24 let a 25 – 30 let.

Nejčastěji se mladí dozvídají novinky o aktuálním dění z internetového zpravodajství a ze sociálních sítí. Není překvapením, že nejméně obvyklým zdrojem informací jsou tištěné noviny a časopisy. Získávání informací ze sociálních sítí je výrazně častější mezi mladší sledovanou věkovou kategorií, a to o 12%. Ukazuje se také, že internetové zpravodajství je ve větší míře zdrojem novinek pro muže než pro ženy. Ženy se výrazně častěji dozvídají novinky z televize nebo od rodiny a partnerů. Šetření se dále zaměřovalo na konkrétní sledovaná média v českém prostoru a na jejich důvěryhodnost. ČT24 sledují oproti zpravodajství na nova.cz a tn.cz častěji lidé mladší věkové kategorie a spíše muži než ženy. Podobné rozdíly jsou patrné i u televizního zpravodajství. Zprávy České televize sledují především mladší diváci a muži. Ukazuje se tedy, že starší diváci a ženy více tíhnou ke komerčním

zdrojům zpravodajství a muži a mladší lidé naopak k veřejnoprávním. Stejně členění na komerční a veřejnoprávní stanice bylo odhaleno i mezi posluchači rádií. Zajímavým zjištěním je to, že nejdůvěryhodnějším zdrojem internetového zpravodajství je podle dotazovaných ČT24, paradoxně je ale až pátým nejčtenějším sledovaným médiem. Rozpory mezi důvěryhodností jsou patrné i v rámci televizního zpravodajství. Nejsledovanější jsou zprávy televize Nova, přitom zpravodajství nova.cz a tn.cz jsou hodnoceny jako jedny z nejméně důvěryhodných. Pozitivním faktem je, že o důvěryhodnost zdrojů informací se mladí lidé alespoň nějakým způsobem zajímají. Ukazuje se, že především mladší kategorie 16 – 24 let si zakládá na ověřování zdrojů. Jedná se o lidi, kteří s digitálními technologiemi již vyrůstali a jsou na ně odjakživa zvyklí. Naše data však nemohou odhalit, nakolik jsou tyto lidi v odhalování pravdivosti informací z médií skutečně úspěšní. Šetření společnosti STEM/MARK navíc upozorňuje na špatnou úroveň mediální gramotnosti v České republice napříč všemi generacemi. Podpora mediální gramotnosti a kritického myšlení je tedy zásadní výzvou do budoucna, a to nejen mezi mladými.

Nela Andresová
Analytické centrum ČRDM

Článek vznikl v rámci projektu Youthwiki – online encyklopedie národních politik mládeže v Evropě podpořené programem Erasmus+. Tématem analýz veřejných politik ve vztahu k mladé generaci jsou i nastavení politiky a vzdělávání k mediální gramotnosti. Více online: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki>.

Ocenění zleva shora: Jan Balloš, Hubert Křesťan, Petr Holeček a Petr Hlubuček, Markéta Fraitová, Dagmar Hrabovská a Renata Chmelová

Ceny PŘÍSTAV 2019 předány

Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) udělila 28. listopadu 2019 sedm svých tradičních ocenění těm, kteří v sobě nalezají vzácnou vůli podporovat mimoškolní práci s dětmi a mládeží.

Cena Přístav je symbolickým výrazem uznání představitelům veřejné správy a samosprávy, často na místní či regionální úrovni, ale také firmám za jejich přínos k rozvoji mimoškolní výchovy. Setkání zástupců ČRDM s laureáty se odehrálo v rámci neformálně komponovaného večera v prostředí v pražského centra CREATIVE WORLD v Praze 7.

Hosté večera se báječně bavili pohádkou loutkového divadla. Její děj vycházel ze života oceněných, na pozadí radostí a starostí organizací dětí a mladých lidí.

Cenu Přístav 2019 v podobě ručně broušené „trosečnické“ láhve obdrželi:

- Renata Chmelová, senátorka, starostka městské části Praha 10
- Petr Holeček, senátor, starosta Kralup nad Vltavou
- Markéta Fraitová, podnikatelka a předsedkyně školského výboru ZŠ a MŠ Jince
- Ing. Petr Hlubuček, starosta městské části Praha Lysolaje
- Jan Balloš, kuchař a majitel restaurace s penzionem ve Zlíně
- Hubert Křesťan, místostarosta obce Hamry nad Sázavou
- Mgr. Dagmar Hrabovská, místostarostka statutárního města Ostrava, městského obvodu Ostrava Jih

Cenu Přístav udělila Česká rada dětí a mládeže již poosmnácté.

Mgr. Dagmar Hrabovská

Místostarostka statutárního města Ostrava, městského obvodu Ostrava Jih. V minulosti zastávala funkci ředitelky prestižní základní školy s rozšířenou výukou jazyků. Své zkušenosti si přenesla do politiky a její působení v pozici místostarostky pro oblast školství, kultury, volného času a prevence kriminality znamená pro školy, školská zařízení

i neziskové organizace záruku veliké vstřícnosti, porozumění a podpory. Se spolky a organizacemi osobně hledá nové cesty k získání podpory. Zasloužila se o zjednodušení administrace získávání příspěvků v dotačních řízeních.

Hubert Křesťan

Pan Křesťan se nejdříve ve funkci starosty, nyní místosta-

roty obce Hamry nad Sázavou, zasloužil o realizaci mnoha rozvojových projektů, které z velké části přispěly k lepšímu životu dětí a mládeže. Činnost dětí a mládeže pravidelně finančně podporuje. Vybudoval fotbalové hřiště, hasičské cvičiště, dětské hřiště, nechal zrekonstruovat kulturní dům, který za výhodných podmínek pronajímá místním spolům. K úkolům vždy přistupuje realisticky a s odhodláním.

Ing. Petr Hlubuček

Starosta městské části Praha Lysolaje. Výrazným způsobem přispívá k rozvoji komunitního života v obci. Obec pod jeho vedením přímo rozkvetla. Založily se nové spolky, vznikla nová dětská hřiště a sportovní areál, jehož součástí je i cvičiště pro místní hasiče a fotbalové hřiště. Osobně pomáhá při dobrovolnických chovatelských akcích. Mateřskému centru Liška poskytuje prostor pro akce v sále hasičské zbrojnice.

Jan Balloš

Výjimečný kuchař, který svou pílí a důrazem na kvalitu vybudoval jednu z nejúspěšnějších restaurací ve Zlínském kraji. Již mnoho let pomáhá turistickým oddílům mládeže v Otrokovicích. Sponzoruje a zásobuje akce jako Misijní jarmark, TOMácké zábavy, Svatovojtěšské veselice a Živý Betlém. Zásadně přispívá ke zdárné organizaci letních táborů. Svými manažerskými schopnostmi ušetří spoustu starostí.

Petr Holeček

Senátor, v minulosti působil dvě funkční období jako starosta města Kralupy nad Vltavou. V rámci své funkce trvale podporoval činnost dětí a mládeže. Vždy ochotný a vstřícný. Osobně se účastnil akcí pořádaných turistickými sportovními oddíly. Aktivně podporuje skauting, umožnil například přítomnost skautského střediska z Kralup nad Vltavou při slavnostním zahájení výstavy v senátu k výročí skautingu.

Renata Chmelová

Paní Chmelová již téměř 10 let aktivně zasahuje do veřejného života na Praze 10. Nejprve jako aktivní občanka propojující nejrůznější spolky a organizace napříč městskou částí, posléze jako opoziční zastupitelka, senátorka a nyní také jako starostka městské části Prahy 10. Je cílevědomou bojovnicí proti nepravostem a nespravedlnostem moderní doby. Dnešní mládeži je velkým vzorem. Vždy aktivně vystupovala jako hlasitá podporovatelka pravidel, kdy má obec za psanou i nepsanou povinnost podporovat mimoškolní výchovu dětí a mládeže.

Markéta Fraitová

Podnikatelka, předsedkyně školského výboru ZŠ a MŠ Jince. Aktivní pionýrská vedoucí, spolupracuje s knihovnou Jince, spolkem Jinečáček a dalšími organizacemi. V rámci své firmy zpracovává účetnictví pro celou řadu organizací pracujících s dětmi a mládeží. Navíc sleduje a vytipovává dotační tituly, které zpracovává a vyhodnocuje. Zabezpečuje finanční prostředky na akce od městyse Jince, Středočeského kraje, Pionýra, z.s. a MŠMT. Pořádá příměstské tábory.

foto Martin Hrouza

Více o Ceně Přístav najdete na <http://pristav.crdm.cz>

VRTULE se zase točí!

VRTULE ve Valašském Meziříčí se přestěhovala!
V sobotu 30. listopadu 2019 odpoledne otevřela bývalá krásenská radnice své dveře dokořán a uvítala kupu zvědavých návštěvníků.

VRTULE – Svět her a poznání je místo dobré zábavy, nabízející desítky společenských her, hlavolamů a velkých postřehových her. Můžete se pobavit u ojedinělé expozice *Kdo neviděl, neuvěřil!*, prozkoumat *Krtkovo bludiště*, navštívit *Evropský dům her* či postavit stavbu snů ze stovek kosti-

ček. Originální hračky k zakoupení nabízí Vrtulí hračkárna.

Přijďte také obhlédnout novou Vrtuli.
Otevřeno bude od pondělí do soboty od 14 do 18 hodin.
Nově v krásných prostorách bývalé krásenské radnice,
Masarykova 90, Valašské Meziříčí.

zdroj: www.zlatesipy.cz/vrtule

Řeka PŘÁNÍ

Letos 28. listopadu od 17 hodin se konal již pošesté benefiční světelný happening Řeka Přání.

Pořádal jej spolek Letní dům, který vede děti z dětských domovů k tomu, aby překonávaly životní překážky a nevzdávaly se svých snů.

Řeka přání má za úkol na situaci nejen upozornit, ale právě takovým dětem a mladým lidem pomoci. Jak?

Martina Machová s Petrem Vackem to účastníkům večera vysvětlili. Ve dvou stáncích byly na prodej lampiony s přáními dětí z dětských domovů. Výtěžek z prodeje lampionů byl určen na podporu dlouhodobé práce Letního domu právě s takovými dětmi a mladými lidmi.

Na pomoc dětem se podařilo vybrat přes 27 tisíc korun. Na účet Letního domu lze přispět také na stránkách www.darujme.cz/organizace/41.

zdroj: www.letnidum.cz

Oceněný Jiří Edy ZAJÍC

V pondělí 2. prosince 2019, po mši, sloužené jako poděkování za 30 let svobodného skautingu v kostele Nejsvětějšího Salvátora v Praze, převzal bratr Jiří Zajíc – Edy za přítomnosti desítek skautů a skautek Řád stříbrného vlka, nejvyšší vyznamenání Junáka – českého skauta, za svoji dlouhodobou práci ve prospěch skautingu.

Při předávání vyznamenání náčelník Junáka Marek Baláš, mimo jiné řekl, že pokud by měl Jiří Zajíc indiánské jméno, znělo by nejspíš Stavitel mostů.

Jiří Zajíc totiž po celou dobu své působnosti smiřuje nesmiřitelné a ukazuje možnosti spolupráce. A to i mimo skautskou organizaci.

Významnou stopu zanechal Jiří Zajíc také v České radě dětí a mládeže. Byl jedním z těch, kdo pomáhali lámat ledy a rovnat terén k jednání mezi dětskými organizacemi již v době před vznikem ČRD. V letech 2001 až 2005 pracoval jako ředitel Kanceláře ČRD. Za jeho působení se mimo jiné podařilo zněkolikanásobit počet členských organizací ČRD nebo zlepšit obraz ČRD a dětských organizací v médiích.

Jiří Zajíc – Edy byl v letech 1968–1970 zástupcem vůdce skautského oddílu. V době normalizace oddíl ukryl pod odbor turistiky TJ Sokol Praha Krč, a za dvě desítky let (1970–1989) prošlo krčskými oddíly mnoho set dětí a mladých lidí, mezi nimi i řada pozdějších předních společensky významných osobností.

V roce 1989 se bratr Edy přihlásil k obnovujícímu se Junáku, z krčských turistických oddílů vzniklo dodnes nejpočetnější skautské středisko – 7. středisko Blaník.

Vedle práce ve středisku Edy nabídl své síly skautské organizaci, působil v různých funkcích na ústřední úrovni, dosud vede např. Odbor duchovní výchovy Junáka.

V období třetí obnovy skautingu byl bratr Edy hlavním hledačem cest a především klíčovým autorem myšlenky a formulace prvního principu skautingu a současného znění skautského slibu, rezonujícího s myšlenkou Václava

Havla, kdy tuto pozitivní a přesahující hodnotu formuloval do Nejvyšší Pravdy a Lásky. Pro přijetí takového znění slibu a Stanov dokázal bratr Edy ve velmi obtížné situaci na Valném sněmu v Lucerně získat podporu všech ideových skupin českých skautů a tím přispěl také k přijetí Junáka do světové skautské organizace WOSM.

*Lenka Šablová, Junák – český skaut
a -mkr-*

Více na www.skaut.cz

*Na snímku s dalšími nositeli Stříbrného vlka třetí zleva,
foto David Růžička*

BETLÉMSKÉ světlo 2019

Skauti a skautky rozsvítí i letos Česko vánočním plamínkem z Betléma.

Betlémské světlo, symbol míru a porozumění, přivezou skauti a skautky z Rakouska do Česka v sobotu 14. prosince 2019. Plamínek z Betléma si v tento den převezmou ve Vídni skautské delegace z celé Evropy. O týden později ho dobrovolní skautští kurýři rozvezou vlaky do všech koutů republiky.

Cestu z Betléma do Rakouska absolvuje vánoční plamínek letecky, tam se pak během slavnostní ekumenické bohoslužby předává skautům z jednotlivých evropských zemí. Letos tato slavnost proběhne v sobotu 14. prosince ve Vídni.

V sobotu 21. prosince 2019 ráno se pak vánoční plamínek díky skautským dobrovolníkům a dobrovolnicím rozšíří po celé republice – rozvoz probíhá již tradičně po vlakových trasách. Na mnoha místních akcích si pak budou moci Betlémské světlo lidé připálit a odnést do svých domovů.

Junák – český skaut

Přehled vlakových tras a časů příjezdu i místních akcí s rozdáváním světla najdete na www.betlemskesvetlo.cz

51. Valné shromáždění ČRDM

Seznam členských organizací České rady dětí a mládeže (ČRDM) se 14. listopadu 2019 rozšířil o další položku. Nyní jich je 98. Stal se jí CoderDojo Česká republika, z. s. Jeho přijetí odhlasovali delegáti a delegátky 51. Valného shromáždění ČRDM. Vyslechli rovněž informace Představenstva ČRDM, a to včetně hospodářských; seznámili se mj. s dosavadním čerpáním letošního rozpočtu, odsouhlasili návrh toho na příští rok a rovněž to, že členské příspěvky se i nadále budou platit v jejich dosavadní výši.

Přijetím spolku CoderDojo se počet členských organizací ČRDM aktuálně zvýšil na 98. Platí přitom ovšem, že tato cifra, dlouhodobě oscilující kolem stovky, je v čase proměnlivá oběma směry.

CoderDojo je celosvětové hnutí založené na programovacích klubech pro mladé. V nich se děti a mladí lidé učí za pomoci mentorů vzdělaných v oblasti IT – například to, jak vytvořit

webové stránky, mobilní aplikaci či jak naprogramovat PC hru. Jako bonus přitom získávají schopnost spolupráce a sociální interakce. „Revoluční je, že je to všechno zdarma, protože ti IT odborníci to dělají zadarmo a místo, kde se děti učí, je poskytované rovněž zadarmo. Všechno to funguje na úplně dobrovolnické bázi,“ podotkla zástupkyně CoderDojo Lucie Leišová, koordinátorka projektu pro ČR.

„Po dlouhé době před nás předstoupil spolek, který má celorepublikové pokrytí i provázanost na svět. Člověk by si skoro řekl, že organizace takového typu už nevznikají... Pro mě je to hezká a zajímavá zkušenost,“ okomentoval přihlášku CoderDojo do České rady dětí a mládeže její předseda Aleš Sedláček. Představenstvo ČRDM přijetí nováčka doporučilo – a delegáti svým hlasováním na valném shromáždění názoru představenstva jednomyslně přitakali.

V informačním bloku zaznělo od ředi-

tele Kanceláře ČRDM Ondřeje Šejtky mj. hodnocení letošního ročníku známého dobrovolnické projektu 72 hodin, s tím, že ČRDM se chce na příště zaměřovat na zvyšování kvality místních projektů. Ondřej Šejtka rovněž považuje za velmi úspěšný končící projekt Vzdělávání v organizacích. Členka Představenstva ČRDM Kristýna Jelínková informovala o novinkách v mezinárodní oblasti, přičemž se zmínila o možnosti účasti na akci EYE 2020, chystané na konec května příštího roku.

Předseda ČRDM přiblížil snahy České rady o zlepšení financování dětských a mládežnických organizací z MŠMT, jakož i možnosti financování díky tzv. Šablonám pro NNO.

V „legislativním okénku“ poreferoval o vývoji situace kolem novelizování Zákona o veřejném zdraví, Zákona o pedagogických pracovnících a Vodního zákona i o chystané novele, která by řešila uvolňování ze zaměstnání pro vedoucí táborů.

Vedoucí Analytického centra ČRDM Jan Husák pohovořil o společném projektu české a slovenské rady mládeže, zaměřeném na výzkum hodnotových priorit mladých lidí, jakož i o šetření k letním táborům a dalších témat. Těmi jsou např. digitální detox, vnímání intimity ve virtuálním světě atp. Analytické centrum se zabývá rovněž aktualizací databáze MŠMT „Mládež v číslech“ a věnuje se evropské informační databázi YouthWiki.

Ekonomka ČRDM Marie Konečná předstřela přítomným aktuální čerpání rozpočtu České rady v tomto roce. Přiblížila jim také projekt Skeleton ESO, umožňující organizacím vedení jednoduchého i podvojného účetnictví a evidence členů s minimálními náklady.

Členka kontrolní komise Jana Stibralová přečetla zprávu vypracovanou jejím předsedou Josefem Valterem. Komise neshledala v hospodaření ČRDM žádné podstatnější nedostatky,

měla nicméně připomínky k jednacímu řádu představenstva. Z podnětu kontrolní komise předložilo představenstvo návrh změn v Jednacímu řádu Představenstva ČRDM; šlo zejména o doplnění možnosti jednání za pomoci technických prostředků a hlasování *per rollam* (oběžníkem, mimo zasedání, pozn.) a dále o drobné stylistické úpravy. VS ČRDM předložené úpravy schválilo.

Další téma otevřel Jan Burda z Rady dětí a mládeže Kraje Vysočina, když požádal Českou radu o součinnost při jednáních ohledně financování (malých) místních organizací dětí a mládeže. Z následné debaty vyplynulo,

že tyto organizace se ocitají – nikoli vlastní vinou – ve svízelné finanční situaci, de facto bez šancí si z ní vlastními silami efektivně pomoci. Diskuse nakonec vyústila v závěr zaprotokolovaný do zápisu z jednání valného shromáždění takto: „Vzhledem k tomu, že organizace dětí a mládeže nebyly včas informovány o odepření možnosti financování z programu koncepce podpory mládeže na krajské úrovni, což Valné shromáždění ČRDM považuje za nestandardní přístup, pověřuje VS ČRDM předsedu ČRDM jednáním s MŠMT o možnostech řešení finanční podpory organizací působících na místní a krajské úrovni pro rok 2020

a otevřít s MŠMT diskusi o způsobu financování pro další roky.“

51. Valné shromáždění ČRDM, konané v zasedací místnosti společnosti Kočka, spol. s r. o. na pražském Senovážném náměstí, trvalo zhruba dvě a půl hodiny. I přes některé dílčí názorové rozdíly mezi delegáty proběhlo jednání v přátelské atmosféře a konstruktivním, dělném duchu.

Další – tedy jarní – valné shromáždění bude orgánem volebním, z jehož vůle vzejde příští reprezentace České rady dětí a mládeže.

text i foto Jiří Majer

DEN veteránů a ČRDM

Aleš Sedláček: Hrdinové uctívání na Den veteránů nedělili problémy na naše a ty cizí

Rok se s rokem sešel, a Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) si opět připomněla, proč je 11. listopad v kalendáři označován jako významný den.

U vzpomínkové lavičky, instalované před čtyřmi lety ve třetím pražském obvodu, se 11. 11. 2019 sešla skupina čtrnácti lidí, aby tam zapálením svíček a položením kytic uctila Den válečných veteránů. Předseda ČRDM Aleš Sedláček v krátkém proslovu označil tento svátek za zajímavou možnost, jak si nenásilně připomínat hrdinství ve válkách, jakkoliv je to pro většinu lidí čím dál vzdálenější.

„Jsme přesvědčováni, že co se neděje u nás, by nás nemělo zajímat. A netýká se to jenom válek, ale týká se to

i rozvojové a humanitární pomoci, kdy se pořád děti dělí na naše a ty cizí – a problémy (také) na naše a ty cizí. A myslím, že právě hrdinové, kteří bojovali a na které tady vzpomínáme, byli zrovna těmi, kteří to nedělili a pochopili, že cizí problémy jsou i naše problémy,“ podotkl Aleš Sedláček. Soudí, že pokud nebudeme dnes bojovat kdesi na hranicích Evropy, tak budeme možná za pár let bojovat tady – a války a ztráty by pak byly daleko horší. „A pokud nebudeme řešit problémy lidí na druhém konci světa, tak oni přijdou sem a vyřeší si je tady. A pak už ani z té naší kultury, kterou tady tak oslavujeme a držíme si ji, nic nezbyde, protože prostě pro ni nebude prostor,“ dodal. Předseda ČRDM pokládá Den veteránů za příležitost si toto všechno

uvědomit, připomínat „a nějakým způsobem o tom mluvit s dětmi, se kterými spousta z nás komunikuje – ať už ve vlastní rodině, nebo v oddílech, kmenech, družinách, které vedeme...“ Dřevěnou lavičku jakožto místo neokázalé piety instalovala ČRDM spolu s radnicí třetího pražského obvodu v roce 2015. Vzpomínkovou lavičku zdobí pětice stylizovaných květů vlčího máku a vyrytý citát zesnulého válečného veterána nadpraporčíka Jiřího Schamse, řečeného REGI: „Kdybys byl třeba jediný, kdo může či umí udělat, co je třeba, musíš to udělat...“. Takové lavičky mají být podle nápadu, za nímž stojí spolek Military muzeum generála Sergěje Jana Ingra ve Vlkoši, nejen trvalou připomínkou Dne veteránů, ale též tragických osudů některých našich vojáků ze zahraničních misí.

Jiří Majer

foto Marek Krajčí
a Michala K. Rocmanová

15. Měsíc filmu NA ŠKOLÁCH

Již od roku 2004 pořádá Člověk v tísni – Jeden svět na školách (JSNS) vždy v listopadu Měsíc filmu na školách. Za 15 let existence uspořádaly školy 8944 projekcí, kterých se účastnilo přes 386 000 žáků. Letošní ročník se stal jedním z nejúspěšnějších...

Letos jsme oslavili 30 let od sametové revoluce a ve srovnání s předchozími lety jsme dosáhli rekordu: Z celé České republiky se zapojilo 706 škol, na kterých vidělo filmy více než 46 800 studentů. Mottem tohoto ročníku byl pád železné opony a téma emigrace.

Nejčastěji promítaným filmem byl dokument z dílny režiséra Karla Strachoty **1989: Z dopisů promítaných přes železnou oponu**, viděli jej studenti na 248 školách.

Při premiéře v Lucerně sklídl spontánní potlesk vestoje.

Na slavnostním večeru byli také oceněni laureáti **Ceny Příběhů bezpráví** Jiřina Čechová, Vlasta Černá a Jan Kratochvíl.

zdroj: www.jsns.cz

Zlatý ÁMOS

Jen do konce prosince mají žáci základních a středních škol možnost přihlásit svého nejoblíbenějšího učitele či učitelku do ankety Zlatý Ámos.

Pavína Kopáčiková ze Základní školy Vacov, která titul Zlatý Ámos vybojovala letos v březnu, všem kolegům a kolegyním vzkazuje: „Pokud vás vaši žáci chtějí nominovat, seženou potřebné podpisy, fotografie, sepiší společný zážitek, tak do toho jděte. Za společně prožité chvíle to určitě stojí. Pro mě nominace do ankety Zlatý Ámos byla krásný vánoční dárek. Já a moji teď už páťáci jsme si to užili a ještě pořád užíváme. Přineslo nám to něco, co se nedá

úplně slovy popsat, to se musí zažít. My všichni ve Vacově se těšíme na nového XXVII. Zlatého Ámose. Mně osobně bude ctí předat mu 27. března 2020 korunku a žezlo.“

Anketa o nejoblíbenějšího učitele Zlatý Ámos má už více než čtvrtstoletou tradici. „Za tu dobu jsme měli možnost poznat řadu úžasných pedagogických osobností,“ říká zakladatel ankety a její ředitel Slávek Hrzal.

V lednu a únoru proběhnou regionální kola, ze kterých postoupí šestnáct nejúspěšnějších učitelů do semifinále.

www.zlatyamos.cz

Zapojte se do PTAČÍ HODINKY

Česká společnost ornitologická vyzývá: Přikrmujte v zimě ptáky a zapojte se do programu Ptačí hodinka.

V něm najdete např. rady, jak vyrobit vlastní krmítko nebo jak poznat zimující ptáky. Program vyvrcholí **10.–12. ledna 2020** druhým celorepublikovým sčítáním ptáků na krmítkách. Do toho prvního se zapojilo přes 14 tisíc lidí.

Podrobnosti najdete na ptacihodinka.birdlife.cz

foto Zuzana Pernicová

Zvolte ALEJ ROKU 2019

Právě teď probíhá internetové hlasování o Alej roku 2019 České republiky. Která vyhraje letos? Zapojte se!

Podívejte se na rekordních 96 nominovaných alejí, přečtěte si jejich příběhy a hlasujte pro svou favoritku. Hlasování probíhá **do 7. ledna 2020 do 12 hodin**. Do té doby budou průběžné výsledky utajené, aby neovlivňovaly hlasující.

Pro Alej roku 2019 hlasujte na www.alejroku.cz/2019

zdroj: www.arnika.org

Chytře třeba NA HORY s EYCA kartou

RÁD CESTUJŠ?

Proč nevyužít na maximum všechny možnosti, které jsou k dispozici a možná o nich ani nevíš.

EYCA (European Youth Card Association) je celoevropská nestátní a nezisková organizace sdružující více než 30 zemí a téměř 7 milionů mladých lidí. Vizí a misí organizace je podporovat mládež, ať stále studující nebo již pracující, aby byla lépe sociálně a kulturně vybavena, dále ve vzdělávání mládeže a ve výhodách spojených s cestováním a poznáváním Evropy. Cílem je, aby byla evropská mládež mobilní a aktivní a zajímala se o svět kolem sebe.

SLEVY NEJEN PRO STUDENTY

Jednotlivé organizace sdružené v rámci EYCA vydávají karty mládeže, které umožňují po celé Evropě čerpat spousty výhod a slev. V ČR je to Česká rada dětí a mládeže (ČRDM), která vydává EYCA Evropskou kartu mládeže. Karta je vydána každému mezi 5 – 30 lety věku, není omezena či vázána na žádné studium nebo status studenta. Obrovskou výhodou je, že si může každý užívat studentské slevy, i když už má školu dávno za sebou.

DESETITISÍCE SLEV PO EVROPĚ I ČR

U nás patří mezi nejoblíbenější např. zlevněné vstupné na spoustu hradů a zámků, do kina Cinema City, Dinoparků či při nákupu sportovního vybavení u Lion Sport nebo na zlevněné jízdné u Regiojet a spousta dalších výhod. Slevy a výhody je však možné využívat také po celé Evropě, například na muzea jako Rijksmuseum v Holandsku, Disneyland v Paříži, chrám Sagrada Família či muzeum FC Barcelona na Camp

Nou v Barceloně a spousta dalšího. Více informací na našich stránkách www.eyca.cz či www.eyca.org.

LYŽAŘSKÁ SEZÓNA

Přinášíme aktualizovaný seznam sjezdovek, kam můžete vyrazit za slevami s Evropskou kartou mládeže EYCA. Uživatelům karet také doporučujeme uzavřít výhodné pojištění, které pokrývá i zimní sporty. Více informací najdete www.eyca.cz.

ČESKÁ REPUBLIKA

1. SKICENTRUM DEŠTNÉ 10%
2. SKI KLUB RAMZOVÁ 30%
3. SPORT CENTRUM FIGURA 15%
4. SKI AREÁL BÍLÁ 10%
5. TJ SOKOL NĚMČIČKY 20%
6. MONÍNEC 10%
7. SKIAREÁL STRÁŽNÝ 10%

SLOVENSKO

1. TATRY MOUNTAIN RESORT JASNÁ
2. WINTER PARK MARTINKY
3. JASENSKÁ DOLINA

4. VELKÁ RAČA OŠČADNICA
5. SKI BABA PEZINOK
6. TATRY MOUNTAIN RESORTS VYSOKÉ TATRY
7. SKI VRÁTNÁ
8. PARK SNOW DONOVALY
9. MALINÔ BRDO
10. ORAVA SKI KUBÍNSKÁ HOĽA
11. ORAVSKÁ LESNÁ
12. SALAMANDRA RESORTS
13. SKALKA ARENA

POLSKO

1. KOLEJ LINOWA CZANTORIA
2. PODSTOLICE SKI
3. LODOWISKO W KARPACZU
4. TRZEPowo SKI RESORT
5. JAWORKI – HOMOLE SKI RESORT
6. LUBOMIERZ SKI SUPERSTACJA

EVROPA WWW.EYCA.ORG.

KARTA V MOBILU A MOBILNÍ APLIKACE
EYCA karta může také plnohodnotně fungovat jako aplikace v mobilním telefonu, více informací najdete na www.eyca.cz/mobilni-aplikace-eyca.

Jak si vážíme DEMOKRACIE?

Třicet let není zase tak dlouhá doba, ale lidé celkem často a rádi zapomínají. Někdy si pokládám otázku, jestli si ještě získané svobody vůbec vážíme. Není to totiž věc samozřejmá. Poslední dobou mám pocit, že si pojmy „svoboda a demokracie“ vykládáme jinak, než si zaslouží.

Pořád by mělo platit, že svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.

Bohužel jsme svědky toho, jak se do značné míry mění naše vnímání světa. Chování, které by dříve bylo nepřijatelné, je tolerováno a postupně se stává normou. A platí to jak pro řadu politických špiček, tak pro celou společnost. Pomalu se stává normální, že na názorového oponenta je třeba vytáhnout nejen relevantní argumenty, ale hlavně maximum špíny, zašlapat ho do země a ideálně ho ještě zesměšnit. A co na tom, že se použijí polopravdy a lži, když

to funguje... V záplavě informací se jen obtížně filtrují ověřená fakta, což je velmi lehce zneužitelné. Nakonec jsme toho často svědky.

To ale není svoboda. Svoboda a demokracie neznamená, že si můžeme dělat, co chceme. Pokud k tomu „dělání čehokoli“ nepřidáme dávku pokory, respektu a zdravého selského rozumu, velmi snadno se svoboda může změnit v anarchii. Svoboda je obtížná. Chce po nás, abychom se sami rozhodovali a za svá rozhodnutí nesli následky – pozitivní i negativní. A to chce kus odvahy.

Velkou úlohu vidím pro nás, dobrovolníky, vedoucí a vůbec všechny, kdo pracujeme s dětmi a mládeží. Podílíme se na výchově dalších generací. To, co děti učíme – morseovky, uzly, šifry, práci s mapou a celou dlouhou řadu dalších věcí – to jsou jen prostředky. Prostředky k tomu, abychom mohli na naše svěřence působit i jinak. Rozvíjet v nich právě tu zmiňovanou pokoru, úctu, selský rozum a veledůležité kritické myšlení. V tom je naše role.

Věřím, že stojí za to za svobodu a demokracii bojovat a vážit si jí a vychovat k ní naše děti. Nic lepšího totiž nemáme.

Jan Burda

Rada dětí a mládeže kraje Vysočina

Literární KAJUTA

Můj život se zvířátky: Jak jsme měli v ložnici myš

Nebyl jsem nikdy moc velký milovník koček. Kočka prostě není pes. Jenže na vesnici, když jsou okolo pole, lesy, je dobré kočku mít. A tak jsem si zamiloval kočky.

Každý rok, jakmile přijde sychravé a studené počasí, vyrazí myši z polí do teplých domovů nás, lidí. Přeci jen, domeček znamená teplo.

Jedna taková myška si to nakráčela přímo k nám do sklepa. Podle okousaných jablek jsem pochopil, že kočky jsou rády doma na gauči, v teple, a ne ve vlhkém sklepě. Myš našla super místo. Místo, kam kočky nechodí. Ale já jo.

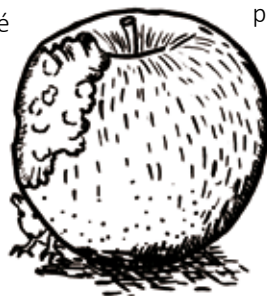
Nastražil jsem pastičku.

Takovou tu speciální, do které se může zalézt, ale nejde už vylézt.

Druhý den navečer jsem se zašel podívat, jak to vypadá. Povedlo se! Myš se chytla do pasti. Pořádně jsem si ji prohlédl. Byla krásná. Maličká. Černé oči jako dva korálky.

Musel jsem ji ukázat své ženě (věda, že nezačne běhat po stole).

Jak tak nesu pastičku za ženou, s vědomím, že myš přeci nemůže ven, tak na chodbě se do myšky vtělil trochu Houdini (*Harry Houdini, 1874–1926, narozený jako Erik Weisz, později též Ehrich Weiss, byl maďarsko-americký kouzelník a iluzionista, pozn. red.*). Časoprostorový skok.

Myška náhle překonala nepřekonatelnou pastičku a rovnou si to vzala směř ložnice. Pod postel!

Chtělo se mi brečet. Co teď? Myš dobrovolně nevyleze a máme ji hned pod postelí. Nedalo se nic dělat.

Vyšel jsem tedy ven a začíchal.

„Čičí!“ volal jsem. Obě naše kočky přišly. Starší, lovecky zkušený kocour a velmi mladá lovkyně kočka. „Mám pro vás práci,“ řek’ sem jim a odnesl je rovnou do ložnice. Pro jistotu jsem dal na peřiny deku a zavřel za sebou dveře.

Po nějaké době ticha jsem si vzpomněl na slavnou kočku pana Shrödingera a šel se podívat, co se v pokoji děje. Zkušený lovec chrápal zcela nezaujatě v peřinách. Nějaká myš ho vůbec nezajímala. „Ještě, že máme kočky dvě,“ pomyslel jsem si a podíval se druhou číču. Ta chodila okolo postele. Vysunul jsem pomalu ven zpod postele šuplík. A hned vidím myš. Úplně nehybnou.

„No nic holka, je to na tobě,“ vzkázal jsem kočce a odešel nechat mistryni pracovat.

Nastala opět dlouhá doba. Nic jsem neslyšel. Ticho bylo děsivé. Nezbylo mi, než nakouknout, co se děje. Úplně se mi z toho zatajil dech. Kocour se ani nehnu. Normálně se vyvaloval. Za to kočka se nastěhovala taky do peřin.

I s myší! V peřinách si s ní, k její neli-

bosti, hrála. Vypouštěla si ji po peřině a chytala. Vzal jsem sklenici. Dal do ní už velmi zmoženou myš. V jedné ruce myš, v druhé kočku. Vyšel jsem ven a obě pustil. Bylo mi jasné, že myš už to bude mít rychlé.

Vrátil jsem se pro mistra lovce. „Tak

– a ven,“ řekl jsem mu a zkusil ho vzít z peřiny. Kocour se ale nově nabytého práva spát v peřinkách nechtěl jen tak vzdát. Takže po mně lehce seknul drápem a zbylým počtem končetin se držel, co to šlo, peřinky (tedy deky přes peřinu, abych byl přesný).

Nakonec jsem ho ale přemohl.

Od té doby takovéto pasti nelíčím. Kdo ví, jestli bych pak neměl v ložnici kočky s myšmi nastálo.

Pavel Spálený – Yučikala
kresby Eva Spálená – Lesnička

MÁ VLAST v srdci Evropy

Staráte se o místní památku? Udržujete lidové tradice? Opravili jste kapličku? Nebo znáte někoho, kdo tak činí? Nominujte jej v 11. ročníku soutěže Má vlast v srdci Evropy – Poznej ji a chraň.

Čas na přihlášky a nominace zbývá už jen do 31. prosince 2019!

Informace a pravidla soutěže najdete na adam.cz/mavlast/

ARCHA 2020

- 1 • **Doma v klubovně**
- 2 • **To se zvládne**
- 3 • **Krokobraní, cyklobraní, pádlobraní**
- 4 • **Ohlédnutí za létem**
- 5 • **Jak nevyhořet**
- 6 • **Hodnotový azimut**

ANKETA: Obáváte se o osud svobody a demokracie v naší zemi?

Ladislav Heryán
římskokatolický kněz, salesián

O díl svobody a demokracie jsme již přišli. Stačí si koupit Lidové noviny nebo MF Dnes, a člověk má pocit nové normalizace. S nákupem televize Nova se pak zdá, že oligarchové již mají „větší polovinu“ národa v hrsti, vliv si prostě rozparcelovali, přičemž víc než třetina nás tvrdí, že za totality bylo líp. Oním „líp“ je rovněž normalizační pocit, že se vlastně máme dobře, vše je v pořádku, jen nám to pořád chce někdo kazit. Společnost svobodná a demokratická je ta, která si svobody cení a která je tvořena demokraticky smýšlejícími občany. Snahou oligarchů a přiznaných

i nepřiznaných komunistů je to, abychom se jí nestali, a proto ještě dlouho potrvá, než ji vytvoří třeba naši vnukové.

foto archiv L. Heryána

Martin Vidlák
vedoucí dokumentačního centra Knihovny Václava Havla

Já bych předně rozlišoval mezi svobodou a demokracií, ale to je jiné téma. Trpím spíš skepsí, zda si většina bude svobody a demokracie vůbec kdy vážit, než že bych podléhal obavám z momentálních politických rozhodnutí. Proto je ale také jejich obrana tak obtížná a mnoho lidí vlastně vůbec neví, o čem je řeč. Mají dojem, že když pekaři napečou a vlaky vyjedou, že je všechno v pořádku a že to

tak bude napořád. Tak to bohužel není. Útoky na ústavu, zpochybňování zahraniční politiky a médií veřejné služby, prolínání moci politické s ekonomikou a mnoho dalších věcí jsou každodenní připomínky, že svoboda a demokracie tu nemusí být navždy a každá generace si je musí znovu a znovu obhájit, případně i vybojovat.

foto Jiří Majer

Vladimíra Spilková
profesorka pedagogiky

Patřím k těm, kteří demokracii v naší zemi nepovažují za samozřejmost a o její udržení se spíš strachují. Vzhledem ke komunistické minulosti je naše demokracie stále ještě velmi křehká a je třeba o ni intenzivně pečovat. Již T. G. Masaryk říkal,

že demokracie potřebuje alespoň 50 let nepřetržitého vývoje. My máme za sebou teprve 30 let a již vidíme spoustu rizikových jevů silně ohrožujících demokratický vývoj v naší zemi. Co mám na mysli? Jednání našich nejvyšších představitelů (např. obrovský střet zájmů u premiéra), orientace zahraniční politiky prezidenta na nedemokratické, totalitní systémy (Čína, Rusko), rostoucí aktivity ruských a čínských tajných služeb, nárůst vlivu populistických stran a hnutí, útoky na nezávislost veřejných médií, jakási česká obdoba berluskonizace. Za ohrožující pro demokratický vývoj považuji také až ostudný vliv komunistů v různých sférách politického a veřejného života – např. „beztrestné“ zpochybňování okupace v roce 1968 a obětí spojených s invazí. Je třeba být na pozoru, cítit spoluodpovědnost za stav demokracie v naší zemi, to znamená mít odvahu a být ochoten investovat do jejího rozvoje energii a čas. Máme to ve svých rukou – myslíme na to!

foto archiv V. Spilkové

foto Marie Konečná, Jundák – český skaut

foto 8. oddíl VS Mladá Boleslav, Jundák – český skaut